

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2020 року

Опитування проводилося після оголошення про
пом'якшення карантинних заходів

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в II кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Чернігівської області** у II кварталі 2020 року свідчать, що на тлі запроваджених протиепідеміологічних заходів респонденти очікують скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та погіршення розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується зростання цін. Девальваційні очікування послабилися¹.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 38.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 7.7%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 34.1%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 58.3% респондентів очікують інфляцію до 7.5%, у цілому по Україні – 54.9%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **уповільнення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 61.5% респондентів (у попередньому кварталі – 71.4%), у цілому по Україні – 68.2%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у попередньому кварталі – 0.0%) (таблиця), у цілому по Україні – «мінус» 1.8%;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому опитуванні – 0.0%) (таблиця). Зростання обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку суттєво уповільниться: баланс відповідей – 16.7% (у I кварталі 2020 року – 50.0%). У цілому по Україні обсяги реалізації дещо зменшаться: баланси відповідей – «мінус» 0.1% та «мінус» 0.7% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – по «мінус» 7.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4% та «мінус» 14.3% відповідно), у цілому по Україні – «мінус» 16.1% та «мінус» 10.5% відповідно;
- **скорочення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – «мінус» 28.6% (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 17.3%;
- **уповільнення темпів зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 69.2% та 15.4% відповідно (у I кварталі 2020 року – 85.7% та 38.5% відповідно). Ціни на продукцію власного виробництва зростатимуть помірними темпами (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали і попит на продукцію (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – по 28.6% (у I кварталі 2020 року – по 50.0%) (графіки 4, 6).

Головним чинником, що обмежує спроможність підприємств області нарощувати виробництво, залишається недостатній попит (зазначили 57.1% респондентів) (графік 5).

Зросли очікування щодо збільшення потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам виключно в національній валюті. За оцінками респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Основним стримуючим чинником залучення кредитних ресурсів респонденти називають невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання. Посилився також вплив чинника «наявність інших джерел фінансування» (графік 10).

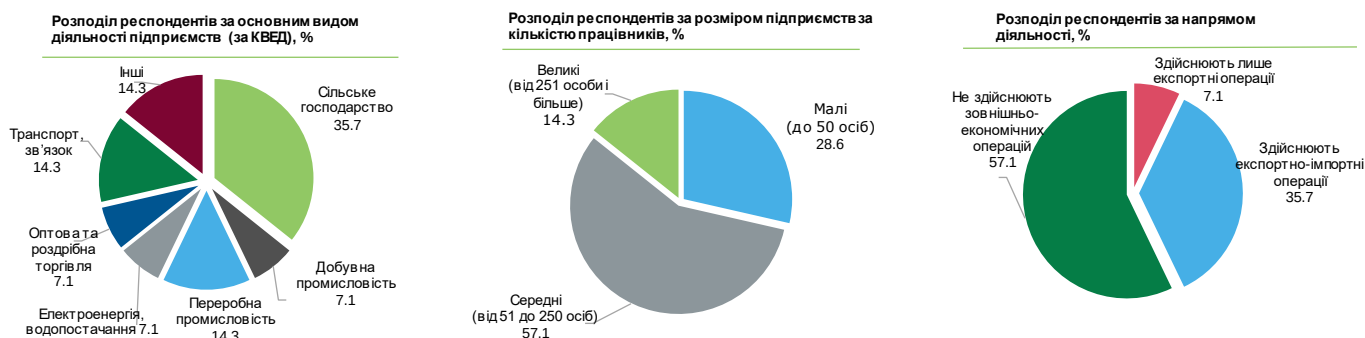
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан поганий** третій квартал поспіль: баланс відповідей – «мінус» 35.7% (одні з найнижчих оцінок серед регіонів) (у I кварталі 2020 року – «мінус» 23.1%), у цілому по Україні – «мінус» 11.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 11.1%);
- **підприємства області працюють на межі виробничих потужностей:** баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – 0.0%.

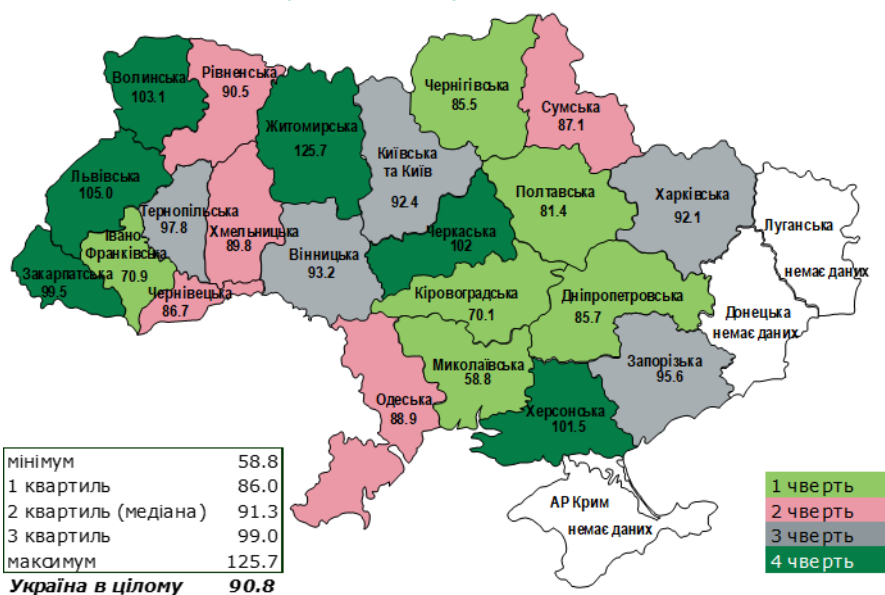
¹ Опитування проводилося після оголошення про пом'якшення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

- період проведення – 06 травня – 02 червня 2020 року;
- опитано всього 14 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями⁴, %

*квартіль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	33.3	16.7	0.0	0.0	-14.3
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	28.6	28.6	7.7	0.0	-15.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	0.0	14.3	8.3	-15.4	-7.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	21.4	28.6	23.1	-14.3	-7.1
кількості працівників	21.4	7.1	-15.4	-28.6	-28.6

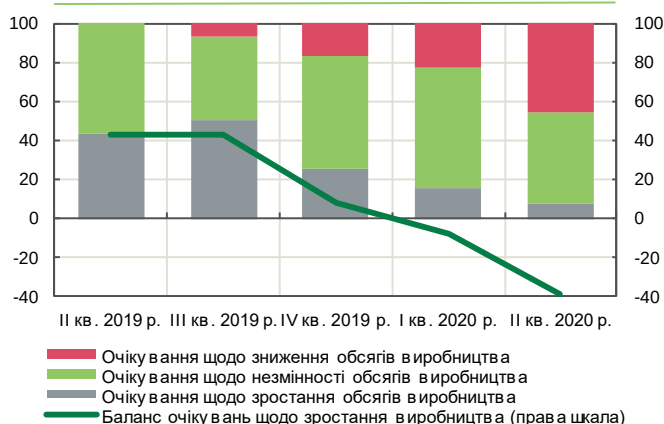
² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

⁴ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

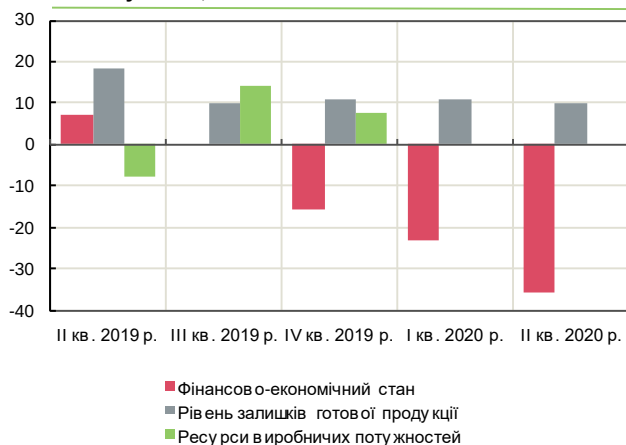
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

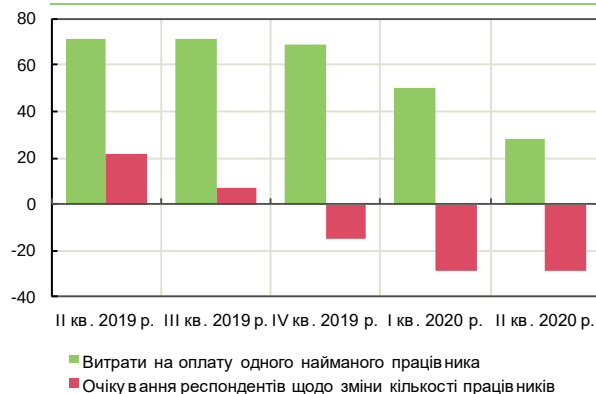
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

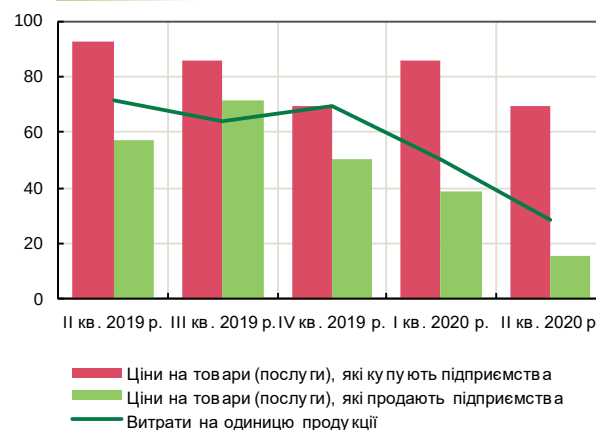
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

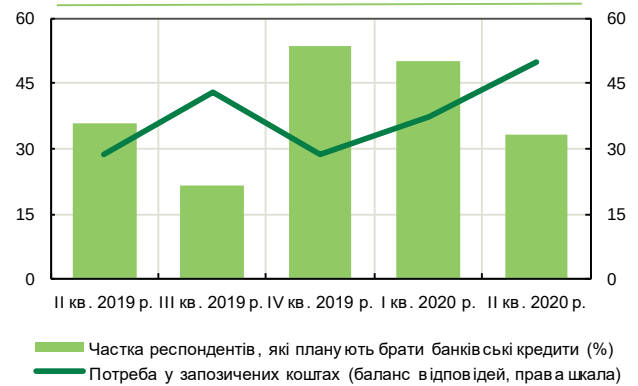
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

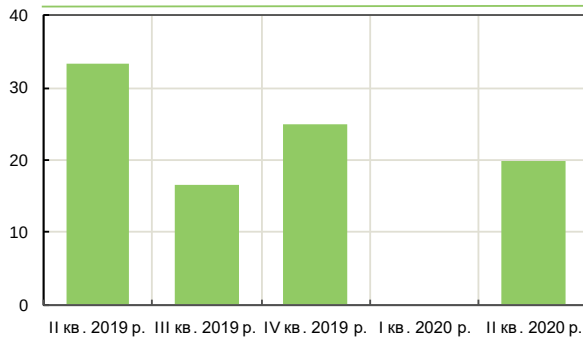
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

